

VALSTYBĖS ĮMONĖ VALSTYBINIŲ MIŠKŲ URĖDIJA

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai
per E. pristatymo informacinę sistemą

2022-08-
|

Nr.

**DĖL PASTABŲ 2022-08-25 REGISTRUOTO LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS
NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2017 M. LAPKRIČIO 30 D.
NUTARIMO NR. 972 „DĖL PREKYBOS VALSTYBINIUOSE MIŠKUOSE PAGAMINTA
ŽALIAVINE MEDIENA IR MIŠKO KIRTIMO LIEKANOMIS TVARKOS APRAŠO
PATVIRTINIMO“ PAKĖITIMO“ PROJEKTUI NR. 22-10775(3) PATEIKIMO**

Valstybės įmonė Valstybinių miškų urėdija (toliau – VMU) pagal kompetenciją pateikia pastabas Teisės aktų informacinėje sistemoje 2022-08-25 registruotam Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. lapkričio 30 d. nutarimo Nr. 972 „Dėl Prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir miško kirtimo liekanomis tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projektui Nr. 22-10775(3) (toliau – Nutarimo projektas), kuriuo siekiama reglamentuoti, kad VMU skubos tvarka pradėtų vykdyti ir 2022-2024 m. laikotarpiu vykdytų biokuro (smulkintos medienos) gamybą ir prekybą juo energijos išteklių biržoje Lietuvos Respublikos energijos išteklių rinkos įstatymo ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių prekybą energijos išteklių biržoje, nustatyta tvarka.

Pirma. Laikome būtinu atkreipti Jūsų dėmesį į tai, kad Nutarimo projekte neregamentuotos (nors turėtų būti nustatytos teisės normomis) VMU pagaminto biokuro, parduotino energijos išteklių biržoje, kainodaros taisyklės. Šią mūsų įmonės poziciją grindžiame žemiau nurodytais argumentais:

A) Dėl valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo principų įgyvendinimo ir valstybės interesų apsaugos

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo (toliau – VSĮ) 2 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „Valstybės įmonės ir savivaldybės įmonės tikslas – teikti viešąsias paslaugas, gaminti produkciją ir vykdyti kitą veiklą siekiant tenkinti viešuosius interesus.“ Pagal to paties įstatymo 3 straipsnio 6 dalį „Įmonė [taip pat ir VMU] gali nustatyti savo produkcijos bei teikiamų paslaugų kainas ir tarifus, išskyrus atvejus, kai juos įstatymų nustatyta tvarka nustato Vyriausybė, savivaldybės taryba ar kita įstatymų nustatyta institucija.“ „Įmonė gali turėti ir įgyti tik tokias civilines teises ir pareigas, kurios neprieštaruja įmonės įstatams ir jos veiklos tikslams“ (VSĮ 3 straipsnio 1 dalis). VMU įstatų 8.11 p. nurodyta, kad mūsų įmonė „<...> taip pat parduoda kitą Įmonės produkciją <...>“.

Pagal Lietuvos Respublikos energijos išteklių rinkos įstatymo 18 straipsnio 4 dalį „Energijos išteklių biržoje biokuru prekiaujama pagal dvišales pirkimo-pardavimo sutartis. Šios sutartys sudaromos centralizuotoje elektroninėje prekybos biokuru sistemoje energijos išteklių biržos dalyvių pateiktų pasiūlymų pirkti ir parduoti biokurą pagrindu, vadovaujantis šiame įstatyme nustatytais reikalavimais, Energetikos ministerijos patvirtintomis Centralizuotos prekybos biokuru taisyklėmis ir Energijos išteklių biržos reglamentu.“ Pastarojo teisės akto nuostatose (pvz., 10.2.2, 10.2.5, 12.6 p.) nustatytos prekybos biokuru taisyklės, pagrįstos **mažėjančios kainos principu**, kuris, VMU vertinimu, **nekreliuoja su Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo (toliau – VSTVNDĮ) 9 straipsnyje įtvirtintais valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo principais (visuomeninės naudos, efektyvumo, racionalumo, viešosios teisės), atitinkamai, tokia tvarka gali pažeisti turto – valstybinio miško ir iš jo pagamintos / paruoštos produkcijos – savininkės**

valstybės interesus. Žaliavinė mediena, miško kirtimo liekanos, nenukirstas miškas yra parduodami būtent vadovaujantis minėtais imperatyviais valstybės turto valdymą, naudojimą ir disponavimą juo reglamentuojančiais principais (pvz., kai žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų prekybos atveju taikomas didžiausios pasiūlytos kainos principas, nustatytas pagal Prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir miško kirtimo liekanomis tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. lapkričio 30 d. nutarimu Nr. 972 „Dėl Prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir miško kirtimo liekanomis tvarkos aprašo patvirtinimo“, 35, 37 punktus), o kitą turtą – biokurą (pagamintą iš valstybiniuose miškuose paruoštos malkinės medienos), nurodoma parduoti vadovaujantis Energijos išteklių rinkos įstatyme nustatytais reikalavimais, Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos patvirtintomis Centralizuotos prekybos biokuro taisyklėmis ir Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (dabar Valstybinė energetikos reguliavimo taryba) Energijos išteklių biržos reglamentu, t. y. jau laikantis priešingo principo – parduoti mažiausią kainą pasiūliusiam pirkėjui. Šiuo išvelgtina didelė rizika, jog gali būti tinkamai neužtikrintas ar net pažeistas racionalumo principas, suponuojantis, kad valstybės turtas turi būti tausojamas, nešvaistomas, racionaliai valdomas ir naudojamas.

Viešojoje teisėje galioja principas, jog „*visa, kas nėra leidžiama, yra draudžiama*“. Manytina, kad siekiant valstybės įmonei Valstybinių miškų urėdijai pradėti gaminti biokurą kaip tam tikrą produkciją, ir vykdyti prekybą juo, tai turėtų būti ne tik aiškiai ir nedviprasmiškai nurodyta atitinkamame įstatyme, kad būtų užtikrinti viešosios teisės principai, bet ir teisės aktais nustatytos tokios produkcijos kainodaros taisyklės, koreliuojančios su VSTVNDĮ 9 straipsnio principais. VMU nuomone, šiuo aspektu turėtų būti papildytas ne tik Nutarimo projektas, bet galimai nuosekliai ir Energijos išteklių biržos reglamentas.

Pažymime, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. lapkričio 30 d. nutarimo Nr. 972 „Dėl Prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir miško kirtimo liekanomis tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projekte, kurį 2022-08-11 el. paštu mūsų įmonei (o taip pat ir Ministrės Pirmininkės patarėjui, Aplinkos ministerijos atstovams (viceministru, kuriojamam miškų klausimams, Miškų politikos grupės vadovui)) atsiuntė Aplinkos ministerijos atstovas, buvo įrašyta nuostata, kad „*valstybės įmonė Valstybinių miškų urėdija biokurą parduoda rinkos kaina. Pradinė biokuro kaina apskaičiuojama sudėjus biokuro gamybai naudojamos Medienos kainą (nustatoma pagal Prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir miško kirtimo liekanomis tvarkos aprašo 37 punktą) ir Medienos smulkinimo ir transportavimo išlaidas.*“ VMU **nežinomos priežastys**, dėl kurių Teisės aktų informacinėje sistemoje įregistruotame Nutarimo projekte šios svarbios nuostatos nėra nurodyta.

B) Dėl imperatyvių teisėkūros aiškumo ir sistemiškumo principų įgyvendinimo

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo (toliau – TPĮ) 3 straipsnio 1 dalimi, „*Teisėkūros principai išreiškia tam tikrus imperatyvius reikalavimus, keliamus teisėkūroje dalyvaujantiems subjektams, siekiant sukurti vientisą, nuoseklią, darnią ir veiksmingą teisės sistemą*“. To paties įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje įtvirtinti teisėkūros principai, o tarp jų ir **aiškumo principas**, reiškiantis, kad „*teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas*“. Šio principo esmė pakartota ir Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“ (toliau – Rekomendacijos), 5 punkte, numatančiu, jog „*Teisės aktai rengiami taip, kad būtų aiškūs, lengvai suprantami ir nedviprasmiški, paprasti, glausti, tikslūs*“. Pagal šių Rekomendacijų 10 punktą „*Teisės akte turi būti aiškiai ir nedviprasmiškai apibrėžiamos asmenų, kuriems taikomas teisės aktas, teisės ir pareigos*“. VMU **nėra** aiškus ir suprantamas Nutarimo projektas tuo aspektu, kokios kainodaros taisyklės, užtikrinant jų tarpusavio suderinamumą su VSTVNDĮ 9 straipsnyje nustatytais principais (kaip to imperatyviai reikalauja ir teisėkūros sistemiškumo principas pagal TPĮ 3 straipsnio 2 dalies 7 punktą, įstatymų viršenybės įgyvendinamųjų teisės aktų atžvilgiu principas), turės būti taikomos (jei bus priimtas ir įsigalios teisės aktas pagal paskelbtą naujausią Nutarimo projekto redakciją)

mūsų įmonei vykdant teisės aktu nustatytiną pareigą – teikiant energijos išteklių biržoje pasiūlymus parduoti biokurą.

C) Dėl bendrųjų teisės aktų projektų rengimo nuostatų tinkamo taikymo

TPĮ 9 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „Įstatymų įgyvendinamuosiuose teisės aktuose turi būti numatomos labiausiai įgyvendinamų įstatymų tikslus atitinkančios, ekonomiškiausios ir efektyviausios priemonės“. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. lapkričio 30 d. nutarimo Nr. 972 „Dėl Prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir miško kirtimo liekanomis tvarkos aprašo patvirtinimo“ preambulėje įrašyta, kad Vyriausybė šį nutarimą priima vadovaudamasi Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 7 straipsnio 1 dalimi (kuri bet kita ko koreliuoja su VSĮĮ 3 straipsnio 6 dalimi dėl valstybės įmonės produkcijos kainos nustatymo Vyriausybės ar kitos įstatymu įgalios valstybės institucijos priimamu norminiu teisės aktu). Minėta Miškų įstatymo teisės norma imperatyviai nustato, kad „Lietuvos Respublikoje miškų urėdija [VMU] veikia pagal Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymą, vykdo kompleksinę miškų ūkio veiklą valstybiniuose miškuose, **Vyriausybės nustatyta tvarka didmeninėje ir mažmeninėje prekyboje parduoda žaliavinę medieną, miško kirtimo liekanas ir nenukirstą mišką**“. Tuomet, jei Vyriausybė tuo pačiu jos nutarimu „Dėl Prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir miško kirtimo liekanomis tvarkos aprašo patvirtinimo“, nustatančiu didmeninės prekybos žaliavine mediena ir (ar) miško kirtimo liekanomis tvarką, įskaitant ir kainodaros taisykles, ketina nustatyti mūsų įmonei terminuotą pareigą vykdyti biokuro gamybą ir prekybą juo, visiškai pagrįstai manome ir tikimės, kad taip pat turėtų būti nustatytos ir šios produkcijos (biokuro) kainodaros taisyklės.

Antra. Po diskusijų 2022-08-25 vykusiam eiliniame VMU valdybos posėdyje su įmonės valdybos nariais, manome, kad Nutarimo projekto 3¹.1.2 papunktyje nustatant reglamentavimą dėl nurodyto dydžio 2023-2024 m. žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų rezervo biokuro gamybai suformavimo, trūksta teisės normos ir dėl nurodymo suformuoti atitinkamo dydžio tokį rezervą likusiam 2022 m. laikotarpiui, juolab, kai Nutarimo projekto 3¹.1.1 papunktyje numatyta mūsų įmonei pareiga gaminti ir parduoti biokurą 2022 m.

VMU savo veiklą vykdo griežtai vadovaudamasi imperatyviais teisės aktų reikalavimais ir įmonės įstatais, kaip ir numatyta VSĮĮ 2 straipsnio 8 dalyje („Įmonė savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, šiuo Įstatymu, kitais teisės aktais bei savo įstatais“). **Prašome Jūsų įvertinti VMU pastabas, į jas atsižvelgti ir, kaip Nutarimo projekto rengėjai (kartu esančiai ir VMU savininko teisės ir pareigas įgyvendinančiai institucijai), užtikrinti Nutarimo projekto teisėtumą, įskaitant ir aptartų teisės principų kontekste.**

Generalinis direktorius

Valdas Kaubrė

I. Morkvėnienė, +370 697 59931, el. p. inga.morkveniene@vmu.lt